

Nie jesteś sam. Człowiek w grupie społecznej

Nie jesteś sam. Człowiek w grupie społecznej

Zbiorowość ludzi w autobusie
Źródło: pexels, domena publiczna.

Warto się poznać, warto rozmawiać, warto zrozumieć

Polecenie 1

Wypisz cztery cechy osobowe, które chciałbyś/chciałabyś, aby miała osoba siedząca z tobą w jednej ławce.

Uwaga: nie podawaj cech związanych z wyglądem.

Polecenie 2

Wykonaj ćwiczenie, pracując w kilkusobowych grupach.

- Porównaj przedstawione oczekiwania.
- Zastanów się, czy je spełniasz.
- Rozważ, czy musisz spełniać wszystkie oczekiwania rówieśników.
- Zastanów się, jak możesz uniknąć konfliktu wynikającego z rozbieżnych oczekiwań wobec siebie.

Wnioski przedstaw pozostałej części klasy.

Nie jesteś sam, człowiek w grupie społecznej

Młodzież szkolna

Źródło: www.audio-luci-store.it, licencja: CC BY-SA 2.0.

Co potrafię?

- przedstawić rolę norm społecznych,
- wymienić podstawowe więzi społeczne,
- określić, jaką rolę w naszym życiu odgrywają grupy społeczne.

Nauczysz się

- wymieniać zasady prawidłowej komunikacji,
- określać, do jakich grup społecznych należysz,
- wskazywać sposoby rozwiązywania konfliktów społecznych.

Grupa społeczna

Obserwując życie codzienne i nasze relacje z innymi ludźmi, zauważamy, że rzadko funkcjonujemy indywidualnie. Nieustannie budujemy **więzi społeczne** z ludźmi, wchodzimy z nimi w relacje i tworzymy grupy społeczne. Niektóre powstają z naszej inicjatywy, inne niezależnie od naszej woli. Jak pamiętasz z ostatniej lekcji, dzięki uczestniczeniu w nich zaspokajamy nasze różne potrzeby i nabywamy rozmaitych umiejętności.

Definicja: grupa społeczna

składa się z co najmniej trzech osób połączonych różnorodnymi więziami społecznymi; wyróżniamy **różne typy grup społecznych**, np. trwałe lub nietrwałe, pierwotne lub wtórne, małe lub duże, formalne lub nieformalne; grupą społeczną jest rodzina, klasa, szkoła, społeczeństwo, naród

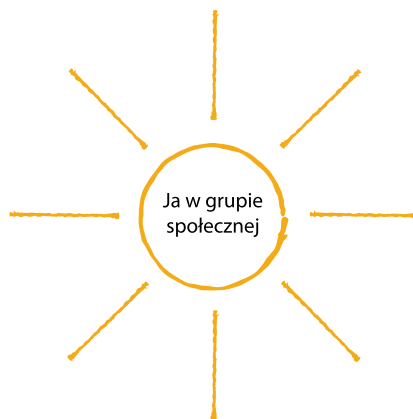
cechy grupy społecznej:

- liczy przynajmniej trzy osoby,
- zachodzą w niej rozmaite interakcje - członkowie grupy oddziałują na siebie (udzielanie informacji, pomoc, ocenianie, nagradzanie, karanie),

- ma własne reguły postępowania, wartości oraz symbolikę,
- ma swoje cele, których realizacja wzmacnia spójność grupy (na zewnątrz stanowi jedność),
- zachowuje odrębność od innych grup i zbiorowości,
- posiada przywódcę i strukturę wewnętrzną,
- ma określoną hierarchię

Polecenie 3

Uzupełnij poniższy schemat. Wpisz swoje imię i podaj grupy społeczne, do których należysz.

grafika do ćwiczenia, jako przykład

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Jeśli chcesz wiedzieć więcej

Podziały grup społecznych

GRUPY MAŁE - GRUPY DUŻE

- **Grupa mała** liczy od kilku do kilkudziesięciu osób, mają prostą strukturę wewnętrzną, opierają się na kontaktach „twarzą w twarz”. **Przykładem grupy małej** grupa koleżeńska, rodzina.
- **Grupa duże** są liczniejsze mają złożoną strukturę wewnętrzną (składają się z licznych podzbiorów), dominują w nich kontakty o charakterze pośrednim i bezosobowym. **Przykładem grupy dużej** jest naród, wyznawcy tej samej religii.

GRUPY PIERWOTNE - GRUPY WTÓRNE

- **Grupy pierwotne** są oparte na silnych więziach emocjonalnych: rodzinnych, religijnych, narodowych; jednostka jest ich członkiem od urodzenia. **Przykładem grupy pierwotnej** jest rodzina, naród.
- **Grupy wtórne** - jednostka przynależy do tej grupy wyniku własnego wyboru, więź grupowa oparta oparta jest na wspólnocie interesów, grupa ma określone cele do urzeczywistnienia. **Przykładem grupy wtórnej** są związki zawodowe, partie polityczne.

GRUPY FORMALNE - GRUPY NIEFORMALNE

- **Grupy formalne** mają prawnie określoną strukturę wewnętrzną, cele i zadania (w statutach, regulaminach). **Przykładem grupy formalnej** jest państwo, wojsko, policja, związki zawodowe, partie polityczne, stowarzyszenia, szkoły.
- **Grupy nieformalne** powstają spontanicznie, służą zaspakajaniu różnorodnych potrzeb osobistych i społecznych człowieka związanych np. z jego zainteresowaniami, sferą spędzania wolnego czasu. **Przykładem grupy nieformalnej** są grupy koleżeńskie, hobbyistyczne.

GRUPY ZAMKNIĘTE - GRUPY OTWARTE

- Wyznacznikiem podziału na **grupy zamknięte i otwarte** jest poziom ich dostępności dla nowych członków. W przypadku **grup zamkniętych** przyjmowanie nowych członków jest prawie albo w ogóle niemożliwe. Przykładem grup zamkniętych są **indyjskie kasty (warny)**. Zgodnie z tradycją warn każdy, kto urodzi się w określonej kaście, musi w niej umrzeć i nie może zmienić swojej pozycji społecznej. Innymi przykładami grup zamkniętych są takie, które nie chcą kontaktu z osobami z zewnątrz. Do nich zaliczamy niektóre wyznania religijne czy elitarne kluby funkcjonujące w kulturze zachodniej.
- **Grupy otwarte** to takie, które łatwo nawiązują kontakty z otoczeniem, komunikując się z innymi grupami, a przynależność do nich jest możliwa po spełnieniu jasno określonych warunków. Do grup otwartych zaliczamy **społeczność szkolną, partię polityczną czy związek zawodowy**.

Jeśli chcesz wiedzieć więcej

Ćwiczenie 1

Rozstrzygnij, czy przedstawione na ilustracji grupy mają charakter:

- pierwotny czy wtórny,
- otwarty czy zamknięty,
- formalny czy nieformalny.

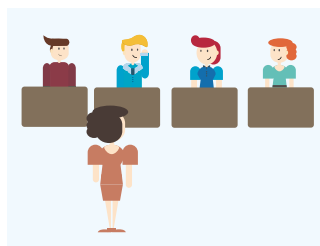
Jak fajnie spotkać się po lekcjach!

Sukces! Moja drużyna wygrała turniej!

To ja i moja rodzina!

Wiedza o społeczeństwie – moja ulubiona lekcja!

grupy społeczne

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 2

Wymień grupy społeczne, do których należysz.

Ćwiczenie 3

Przeczytaj tekst i wykonaj polecenia.

Adam z grupą przyjaciół oglądał program rozrywkowy. Był zachwycony. Dawno nie widział tylu popularnych wykonawców. Grano jego ulubioną muzykę. Podziwiał taneczne umiejętności występujących w nim artystów. Jacek, starszy kolega Adama, skrytykował program. Wiolka, koleżanka z klasy, była nim znudzona. Powiedziała, że nie lubi jednej z występujących w nim tancerek. Adam był zaskoczony opinią kolegów. Nawet jego ulubiona koleżanka Zosia, wpisała na forum internetowym nieprzychylną opinię.

– Adam – a co ty myślisz o tych nudziarzach? – zapytał jeden z kolegów.

– Macie rację nuda ... szkoda czasu – odpowiedział Adam.

- Zastanów się, czy Adam postąpił właściwie. Odpowiedź uzasadnij.
- Zastanów się, dlaczego Adam zmienił zdanie. Wypisz czynniki, które wywarły wpływ na jego zachowanie.

Presja grupy

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Definicja: konformizm

to postawa polegająca na gotowości do zmiany swojego zachowania, opinii, decyzji pod wpływem innych osób

Ćwiczenie 4

Przypomnij sobie bohaterów filmowych i literackich, którzy kojarzą się z postawą konformistyczną. Wskaż, twoim zdaniem, pozytywne i negatywne skutki takiej postawy. Przedyskutujcie problem w klasie.

Sposoby podejmowania decyzji w grupie

Wiesz już, że ludzie żyją w różnych grupach społecznych. Nawiązują relacje między sobą. Nierzadko okazuje się, że mają odmienne opinie, oczekiwania, potrzeby. Jak zatem wspólnie podejmować decyzje?

Polecenie 4

Wykonaj ćwiczenie, pracując w kilkusobowych grupach.

- Zastanów się, jakie znasz sposoby podejmowania decyzji w grupie.
- Podaj przykłady zastosowania wymienionych przez siebie sposobów podejmowania decyzji z życia twojej szkoły. Zaprezentuj wyniki swojej pracy pozostałej części klasy.

Zbiorowość

Zbiorowość ludzi w autobusie

Źródło: pexels, domena publiczna.

Zastanów się, czy zdarza ci się być wśród wielu ludzi i nie mieć poczucia, że coś cię z nimi łączy.

Definicja: zbiorowość

to zbiór osób połączonych więzią o charakterze **nietrwałym**; przykładem takiej więzi może być chociażby przebywanie w jednym miejscu w tym samym czasie; do zbiorowości można zaliczyć, m.in.: plażowiczów, ludzi stojących na przystanku, tłum na ulicy

Polecenie 5

Zastanów się, jakie czynniki decydują, że masz potrzebę przebywania z innymi ludźmi?

Grupa przyjaciół

Źródło: Pixabay, domena publiczna.

Definicja: wspólnota

to grupa osób, które łączy wspólny cel, gotowość do jego realizacji oraz silne poczucie wzajemnych więzi; przykłady wspólnot to: rodzina, grupa przyjaciół, naród

Rodzina

Ćwiczenie 5

Wskaż, jakie cele łączą członków twojej rodziny. Określ, które więzi między wami mają charakter formalny, a które nieformalny.

Definicja: rodzina

rodzina to najstarsza i najpowszechniejsza forma życia społecznego, która odgrywa ogromną rolę w życiu każdego człowieka; tworzą ją połączeni węzłem małżeńskim kobieta i mężczyzna, ich potomstwo, a w szerszym znaczeniu także ogół krewnych obu małżonków; często rodzina jest nazywana podstawową komórką społeczną, co wskazuje na ogromną rolę, jaką odgrywa w życiu każdego społeczeństwa

Typy rodzin:

Liczba współmałżonków:

- monogamiczne - dwoje partnerów,
- poligamiczne - rodzinę tworzy wielu partnerów:

a) poliandryczne - rodzinę tworzy kobieta oraz kilku mężczyzn,

b) poliginiczna - rodzinę tworzy mężczyzna oraz kilka kobiet,

Zakres wyboru małżonków:

- ednogamiczne - rodziny zawierane w obrębie własnej zbiorowości,
- egzogamiczne - rodziny zawierane w obrębie różnych zbiorowości,

Hierarchia poważania i władzy:

- patriarchalne - rodziny, w których władzę sprawuje mężczyzna,
- matriarchalne - rodziny, w których władzę sprawuje kobieta,
- partnerskie - rodziny, w których istnieje równomierny podział praw i obowiązków pomiędzy kobiety i mężczyzn,

Dziedziczenie nazwiska, prestiżu i majątku:

- patrylinearne - rodziny, w których ma miejsce dziedziczenie po ojcu,

- matrylinearne - rodziny, w których następuje dziedziczenie po matce,

Wielkość rodziny

- nuklearne - rodziny małe, maksymalnie dwupokoleniowe,
- wielkie - rodziny, co najmniej trzypokoleniowe,

Miejsce zamieszkania

- patrylokalne - rodziny, których małżonkowie po ślubie zamieszkują w domu rodziców mężczyzny,
- matrylokalne - rodziny, których małżonkowie zamieszkują w domu rodziców kobiety,
- neolokalne - rodziny, których małżonkowie po ślubie zamieszkują we własnym domu.

Podsumowanie

Grupa społeczna jest podstawową formą organizacji stosunków międzyludzkich. W grupach społecznych rodzimy się i żyjemy. Są one zróżnicowane, tak jak potrzeby i cele ludzi je tworzących. Człowiek funkcjonuje w różnych grupach społecznych, dzięki którym może określić swoją pozycję w społeczeństwie, przyjmować normy społeczne i budować wspólny z innymi świat.

Ćwiczenie 6

Związek Harcerstwa Polskiego to grupa...

- zamknięta i mała.
- formalna i wtórna.
- wtórna i zamknięta.
- nieformalna i pierwotna.

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 7

Zbiorowość to zbiór osób połączonych więzią...

- nietrwałą.
- formalną.
- naturalną.
- emocjonalną.

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.